

DÉLMAGYARORSZÁG

75. évfolyam, 229. szám
1985. szeptember 30., hétfő

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT
SZEDED VÁROSI BIZOTTSÁGÁNAK LAPJA

Havi előfizetési díj: 43 forint
Ára: 1.80 forint

Naiivok és naiivak

Micsoda korszerűtlenség, milyen anakronizmus — mondhatják a teljes kép ismerete nélkül azok, akik nemigen tudnak mit kezdeni a naiv művészet immár két évtizedes hazai reneszánszával. Mit keresnek a gyermeken ábrázolt régi tanyák, a szinte együgyű módon festett múltba vesző szokások, a fakulóban lévő emlékek nehéz kézzel „írott” nyomatai korunkban?! Abban a korban, ahol több szó esik világgazdasági gondokról, számítástechnikáról, elektronikai robbanásról, a világűr meghódításáról, az abszurd méreteket öltő fegyverkezésről, az emberi kapcsolatok kiüresedéséről, megannyi civilizációs áldásról átokról, mint a gyermekkor képeskönyvééről. Talán éppen ezért, mindezek ellenpontjaként erősödik bennünk éhe a tiszta szónak, az egyszerű beszédnek, a természet elfogulatlan állapotú ábrázolásának, a világ felfedezése fölött érzett gyermeki örömmek. Dehát — hangozhat a következő aggályoskodó kérdés —, miként láthatja ma ilyen leegyszerűsítetten, szinte gyermeken hiszékenységgel a világot az, akit életében ezer és ezer impulzus kényszerített úttalan utakra, periféria-kalandokra, kenyérharcokra és életmódváltásokra, sorsfordító szakításokra és megaláztatásokra?! S tán itt a titok! Mert a naiv művészekben jó részt idős korukban megreped az emlékek magzatburka, s egyikük kénytelen-kelletlen, kínok között, másikuk édes gyönyörűséggel megszüli gyermeki emlékeit versben, képben, szoborban. Ezért nem a korszerűtlenség szigetei a naiv művészetek, hanem az önmaguk köré kristályosított világ gyermeki birtokbavételének, az ölelésnyi közegnek, a sorson átszűrű impulzusoknak őszinte és tiszta megnyilvánulásai.

Ezek a gondolatok jutottak eszembe szombaton Kecskeméten, a modern magasházak között meghúzódó régi kúriában, a naiv művészek múzeumában, ahol kiállítás nyílt két szegedi alkotó, Batáné Bertus Teréz festőasszony és Korom Pál, ez év februárjában elhunyt szoborfaragó nagyszerű munkáiból. S ott, a megnyitást követően a nyüzsgő város szombati forgatagában szembekerültem a naivok és naiivak különös ellentétével.

Mert ahogy a naiv művészet integráns része leher az egyetemes képzőművészetnek, a naivitást mindinkább száműznünk kell életünk minden területéről. Mert a naivitás, ez a természetből vagy tapasztalatlanságtól fogva kialakuló kiszolgáltatottság könnyen félrevezetheti, vakvágányra vagy zsákutcába terelheti a legjobb szándékokat is. Gondoljunk csak arra, hány nagyvállalat és gyár vezetője ült a hetvenes évek elején kényelmes forgószékében naivan azt gondolva: Ugyan kérem, hogyan is gyűrűzne be kis hazánkba a világgazdasági válság, miként erinthetnék ezek a tektonikus mozgások egy kis magyar vállalat termék-szerkezetét, hatékonyságát, munkaerő-gazdálkodását, stb.? S íme, nagy árat fizettünk e kényelmes naivitásért, Lépeshátrányba kerültünk, lezárták előttünk a sorompókat, kerülő utakra kényszerültünk. A naivitás tehát luxus, amit nem engedhetünk meg magunknak. Nem hivatkozhat a mezőgazdaság a szeszélyes időjárásra akkor, amikor bizonyíthatóan rossz a munkaszervezés, nem körültekintő a kemikáliák felhasználása, erőtlenekek a kapcsolatok, elavult a géppark.

A kultúra, a tudomány, a közművelődés szövetségében is élnek és burjánzanak meg a naivitás sejtjei. Ideje lenne fölismerni, hogy nem elég megcsörren-teni a kukoricásvödörrel, hogy a kultúra vályúhoz csalogassunk tömegeket. Gyermekded szándék a tölcse-res-ismeretterjesztés ideája, és a plakátos hívogató. Az új módszerek persze több energiát igényelnek, feltételezik, hogy a népművelők jobban ismerjék potenciális közönségük szokásait, életmódját, igényeit. Naivitás az is, ha ma egy pályakezdő kutató rábizza magát a régi lépcsősorra, vagy professzorának oldalvizén evez. Ma verseny van mindenütt, egyre inkább élesedő. Vége a sétagaloppnak, a pusztán örömeiket szerző kényelmes tudományos turisztikának. A naivitás nem lehet enyhítő körülmény, ha magasabba emelt mércének kell neki futni, ha mélyebb vízbe magasabb trambulinról kell fejest ugrani, ha ismeretlen célt jelölnek a megbízások. A társadalmi közélet mind nyílabb és tágasabb terepein, a demokrácia őszintébb fórumain nem a Mihalicné-féle naiv elkötelezettségre van szükség, hanem az értelmező, gondolkodó, összefüggéseket és kapcsolatokat kereső, a múltat a jelennel összekötő, és a jövő felé utat nyitó érvelésekre, nyílt vitákra, a közösség életét mozditó együttes munkára. Naiivnak, belenyugvónak lenni napjaink bonyolult világában visszahúzó, perspektívátlan. Nem menthet fel a kutatás gyötrelme, a kemény elemzőmunka váratlan akadályokat is rejtgető izgalma, a veszélyhelyzetek vállalása, a kockáztatás, a személyes presztízs próbája alól.

A naiv alkotók nem a modern művészet ellenfelei, vizuális tájszólásuk gazdagítja, színezi az összképet. Am, a közöttünk élő naiivak a korszerűsödő társadalom kerékkötői, e bonyolult korszeke-erét farkasvakságukban fékezői, önmaguk félrevezetettjei.

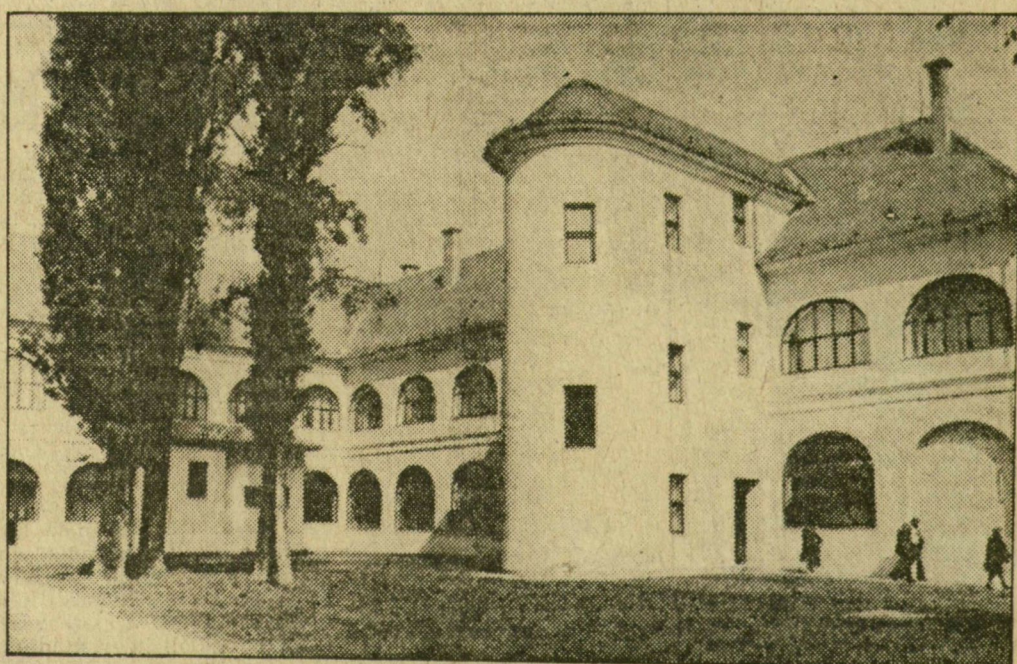
Tandi Lajos

Október: múzeumi és műemléki hónap

Hódmezővásárhelyen megnyílt az Alföldi Galéria

Immár két évtizede minden év októberében a múzeumi munka és a műemlékvédelem kerül a társadalmi érdeklődés középpontjába. A múlt értékeinek feltárása, megmentése és közkinccsé tétele osztársadalmi feladat, ezért nem véletlen, hogy nagy érdeklődés övezi az akcióorozat rendezvényeit. Különösen fontos és ünnepélyes eseményre került sor tegnap, vasárnap délelőtt Hódmezővásárhelyen, ahol a 19. században épült ógimnázium felújított klasszicista épületének emeletén, komoly boltívek, hófehér falak között megnyílt az Alföldi Galéria.

Tornyai János hatalmas méretű Juss című festménye jelképes tartalmat nyert az ünnepi aktuson, hiszen a gazdag hagyományú alföldi piktúra abban a városban most nyerte el méltó jussát, amely oly gazdag mondani-
valóval, izgalmas tematikával, inspiráló környezettel keredzkedett fel sok kiváló művész vásznára. Mészöly Géza és Munkácsy Mihály hagyományain Tornyai János, Vásárhely szülőtte virágoztatta fel az a fajta festészetet, amelyet alföldi művészetnek szokás nevezni, s melynek alapvető lényege

A felújított épület udvari homlokzata

az etikai tartás, a pusztai tájhoz, az elhagyott tanyákhoz, a falusi házrokhoz és az itt élő emberekhez való kötődés. sorsuk vállalása. a nagyhatalmú plebejus népi realizmus. S létrejött az a művészcsopórt, amelyet Tornvai mellett Rudnay Gyula, Endre Béla, Koszta József,

Nagy István, Iványi Grünwald Béla, Nagy Balogh János, Fényes Adolf, Thorma János festőművészek, Medgyessy Ferenc, Pásztor János, Kallós Ede szobrászművészek munkássága fémjel-
lez.

János Múzeum igazgatójának köszöntő szavai után Drecin József művelődési minisztériumi államtitkár mondott avató beszédet. A magyar festészet új otthonát adjuk át rendeltetésének — hangsúlyozta, s kiemelte, hogy Vásárhely festészete (Folytatás a 3. oldalon.)

Szőke Tisza társastáncverseny Szegeden

Nagy László képriportja.
(Írásunk az 5. oldalon.)

